

8 Mart Dünya Kadınlar Günü Bilgi Notu: Neden Kadınlar Daha Yoksul?

Mart 2024

Sunuş

Derin Yoksulluk Ağı olarak, yoksulluğun kesişimselliğini oluşturan en temel etkenlerden birisi olan kadın yoksulluğu ile mücadelede farkındalık yaratma ve savunuyu çalışmalarımız devam ediyor. Bu doğrultuda her 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde kamuoyu ve politika yapıcılara sunmak üzere bilgi notları hazırlıyoruz. Bu 8 Mart'ta da kadınların yoksullukla mücadelesini daha etin kılan  nedeni verilerle derleyip özetliyor ve diyoruz ki: Kadınlar daha yoksul! Çünkü hane içi sorunlar yaşandığında ilk gözden çıkarılan kız çocuklarının eğitimi oluyor! Kadınlar daha yoksul! Çünkü ev içi bakım yükü kadınların omuzlarında! Kadınlar daha yoksul! Çünkü hala eşit işe eşit ücret almıyor, işe giriş süreçlerinde ayrımcılığa uğruyorlar!

Bilgi Notunun hazırlanmasındaki katkılarından dolayı stajyerimiz Nursel Akgl'e ve değerli gönüllülerimiz Roysi Florentin ve Melis Berk'e teşekkür ederiz.

Sevgiyle, dayanışmayla

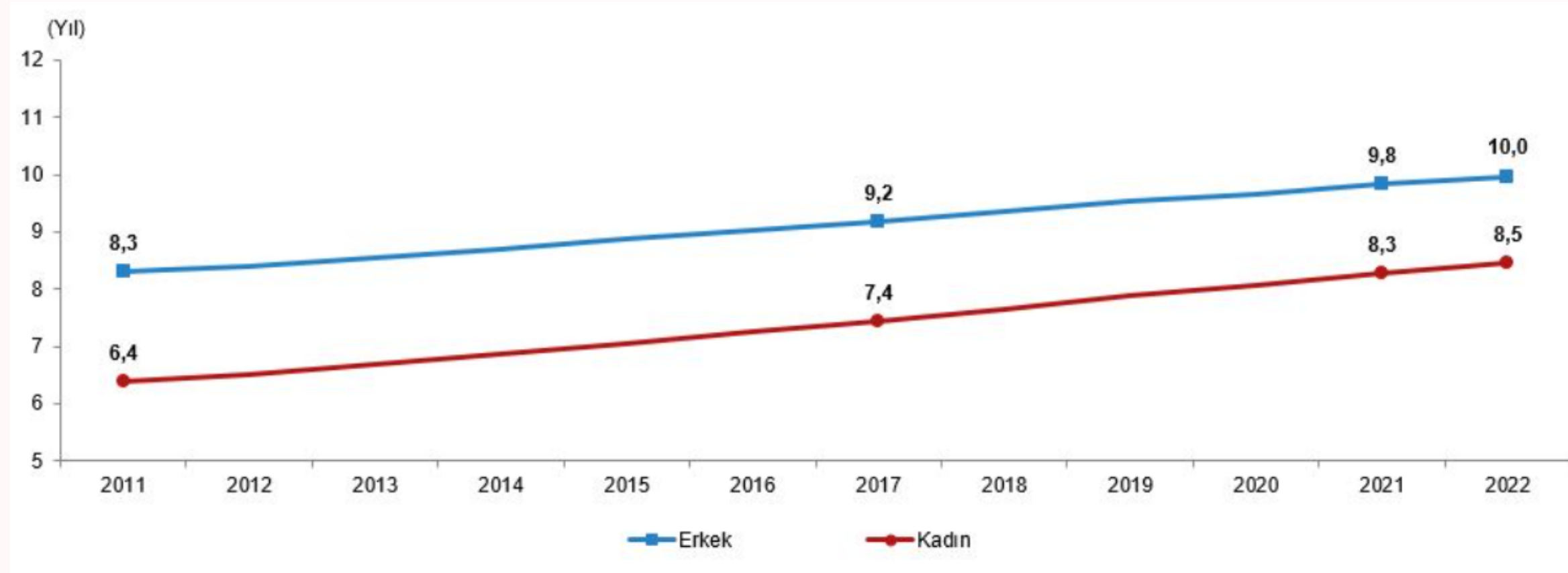
Derin Yoksulluk Ağı

Kadınlar daha yoksul!

Çünkü yoksulluk, afet, hane içi sorunlar yaşandığında ilk gözden çıkarılan kız çocuklarının eğitimi oluyor!

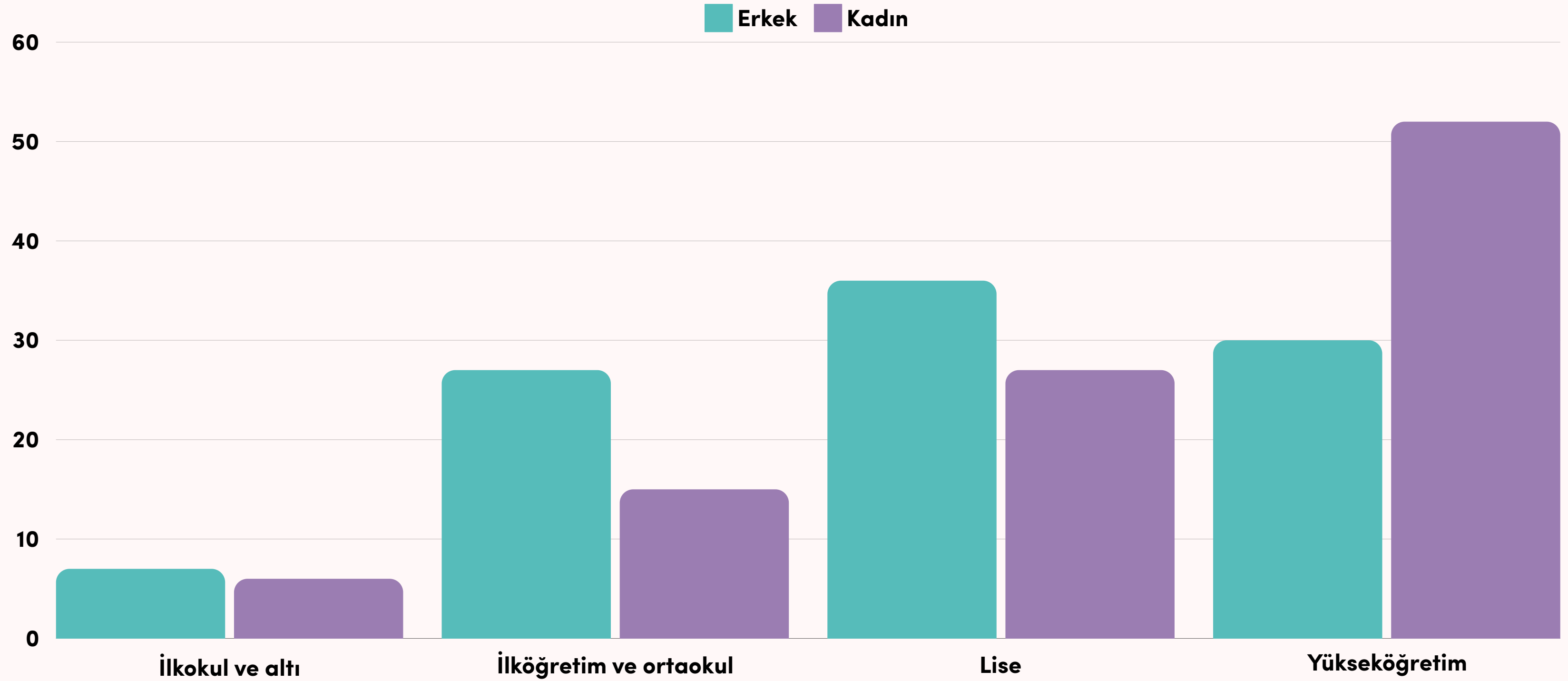
Kadınlar 2011 yılında erkeklere göre 1,9 yıl daha az eğitimde kalıyordu. 2022'de ise bu fark hala 1,5 yıl.

Cinsiyete göre ortalama eğitim süresi, 2011-2022

Kaynak: TÜİK, Ulusal Eğitim İstatistikleri 2011-2022

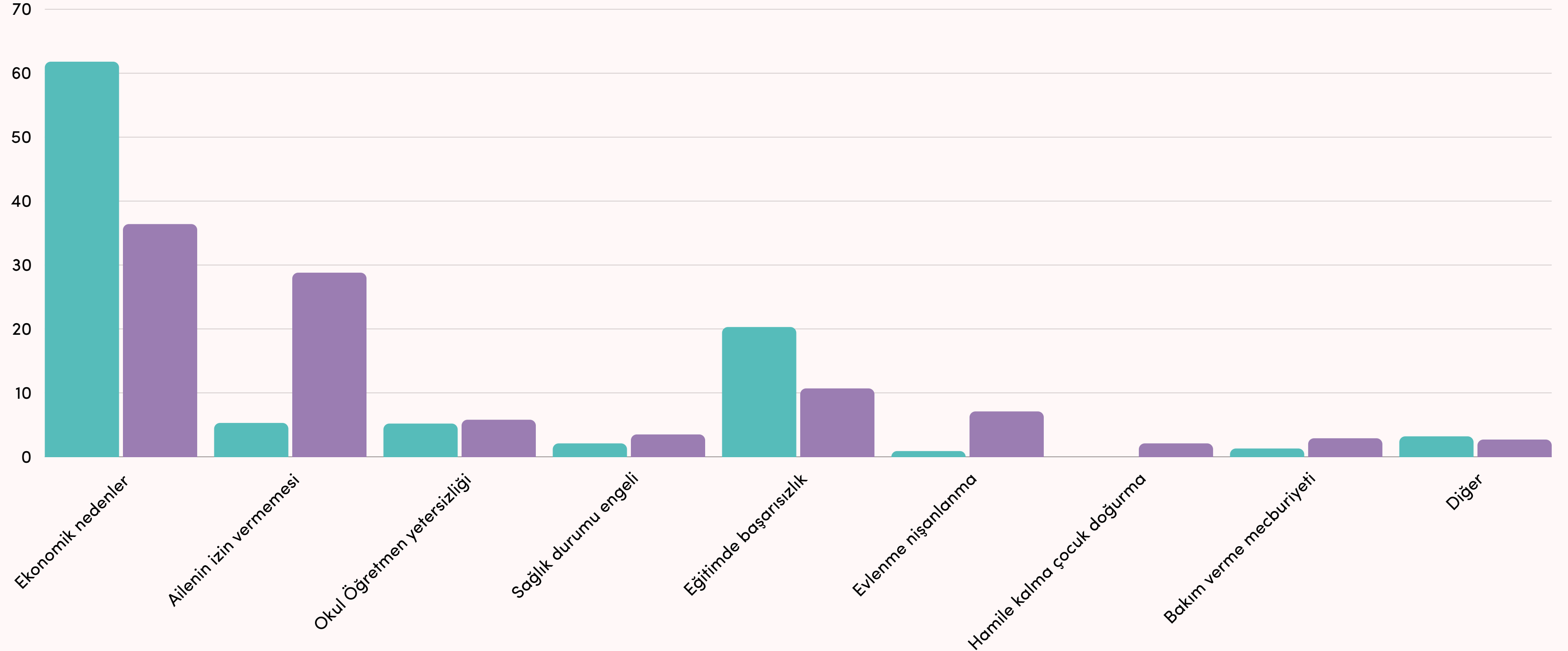
TÜİK verileri kadınların istihdama katılımının büyük oranda yüksek öğretimden geçtiğini gösteriyor.

Cinsiyet ve eğitim durumuna göre ücretli çalışanların oranı. Kaynak: TÜİK

Eğitime devam etmek istemesine rağmen (üniversite dahil) eğitimini yarıda bırakan kadınların oranı %10,6.

Eğitime devam etmek istemesine rağmen eğitimini yarıda bırakan bireylerin eğitimi yarıda bırakma nedenleri cinsiyete göre incelendiğinde, erkeklerin %61,8'i ve kadınların %36,4'ü ekonomik nedenlerle eğitimini yarıda bıraktı. Erkeklerin %20,3'ü eğitimde başarısızlık, kadınların ise %28,8'i ailenin izin vermemesi nedeni ile eğitimini yarıda bıraktı.

Cinsiyete göre bireylerin eğitimini yarıda bırakma nedenleri, 2021

Kadınlar daha yoksul!

Çünkü ev içi bakım yükü kadınların omuzlarında!

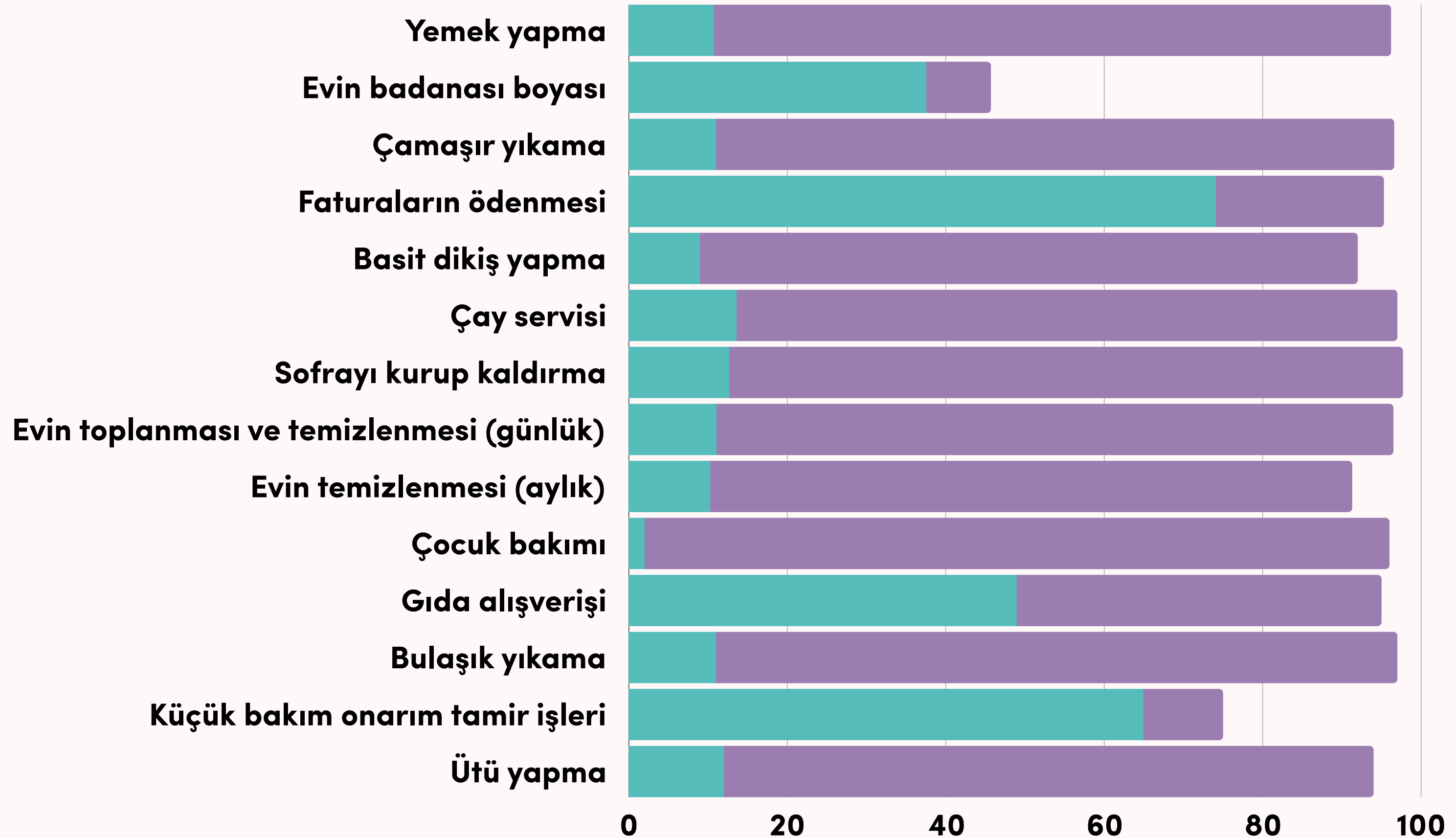
2015 itibariyle ücretsiz ev işleri ve bakıcılık için harcanan zamanın oranı, erkeklerde sadece %3,6 iken aynı oran kadınlarda %17,9. Bir erkek hanehalkı ve aile bakımına günde ortalama 55 dakika ayırırken, kadının ayırmak zorunda kaldığı zaman 4 saat 35 dakika (1). Aradaki 3 saat 40 dakikalık fark Dünya ortalaması olan 2.8 saatin hala üzerinde (2).

Kadınlar çamaşır ve bulaşık yıkama işlerinin %85,6'sını, yemek yapma ve evin günlük toplanması ve temizlenmesinin %85,4'ünü üstlenmek durumundalar. Bu işler arasında en yüksek yüzde ise %94,4 ile çocuk bakımı (3).

2022 yılında hanesinde 3 yaşın altında çocuğu olan 25-49 yaş grubundaki erkeklerin istihdam oranı %90,5 iken aynı durumdaki kadınların istihdam oranı %28,0 (4).

6 Şubat Depremi ile beraber deprem bölgesinde kadınların ev içi emek yükü büyük artış gösterdi: Çadır veya konteyner gibi geçici barınma alanlarında yaşanabilir bir düzen sağlamanın zorluklarıyla mücadele etmek zorunda kaldılar. Fiziksel şartların zorlaşmasının ötesinde, geniş aile içinde diğer bireylerin bakım yükünü üstlendiler ve özel alanlardan mahrum kaldılar (5).

Hanedeki işlerden genellikle sorumlu olan kişiler, 2021. Kaynak: TÜİK

Kadınlar daha yoksul!

Çünkü hala eşit işe eşit ücret almıyor, işe giriş süreçlerinde ayrımcılığa uğruyorlar!

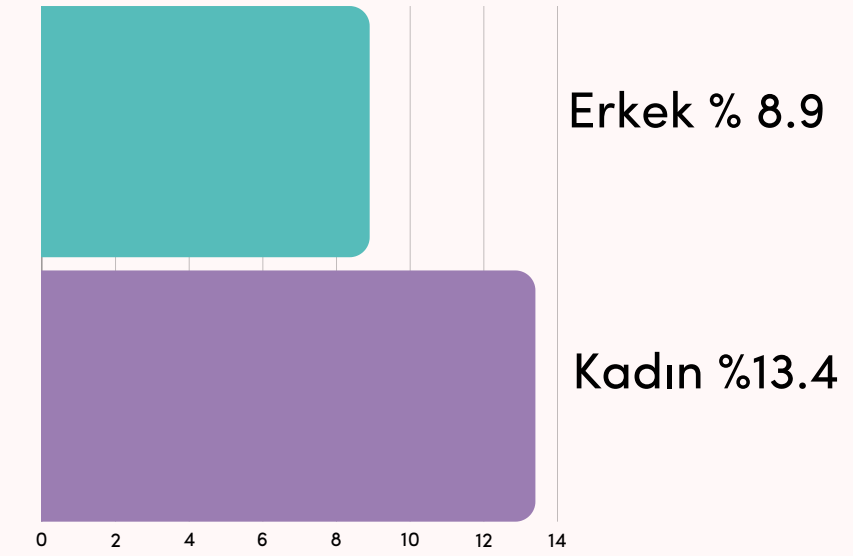
Dünya Bankası'nın Cinsiyet Veri Portalı'na göre Türkiye'de kadınların istihdama katılım oranları 1990'da %33.9 iken 2022'de ancak %34.2'ye çıkabildi. Dünya'da 2022'de %47.3. Yani Türkiye bu ortalamaların zaten bir hayli altında.

Gerek 15 yaş üstü işsizlik oranı gerekse genç işsizlik oranı 2015'ten 2022'ye erkeklerde çok az da olsa düşerken, kadınlarda artmaktadır: Özellikle kadın genç işsizliğinde %22.2'den %25.2'ye ciddi bir artış gözleniyor (6).

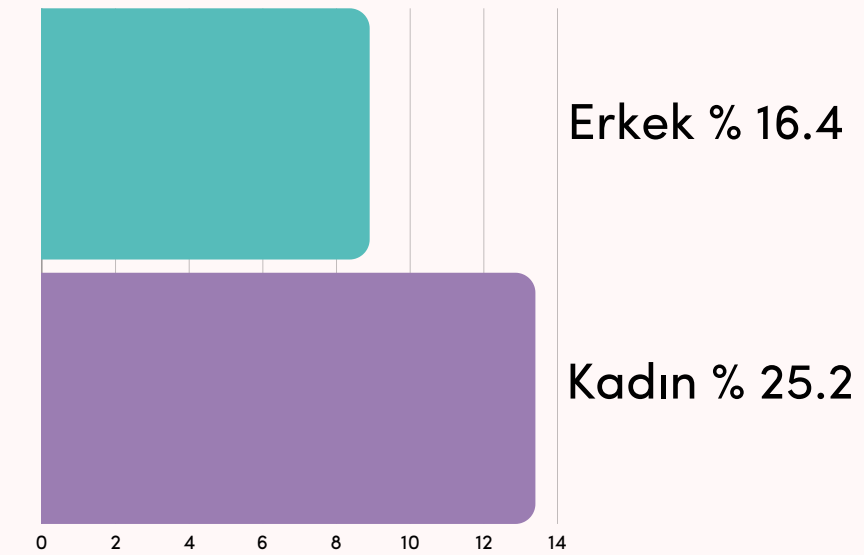
Ne eğitimde ne istihdamda olan genç kadınların oranı ise ILO'ya göre 2022 yılında %32.3 (7).

Dünya Ekonomik Forumu 2023 Küresel Cinsiyet Eşitsizliği Raporu'ndaki işgücüne katılım reytinginde de Türkiye 146 ülke arasında 133. sırada yer alabili.

15 Yaş üstü erkek ve kadınlarda işsizlik oranları

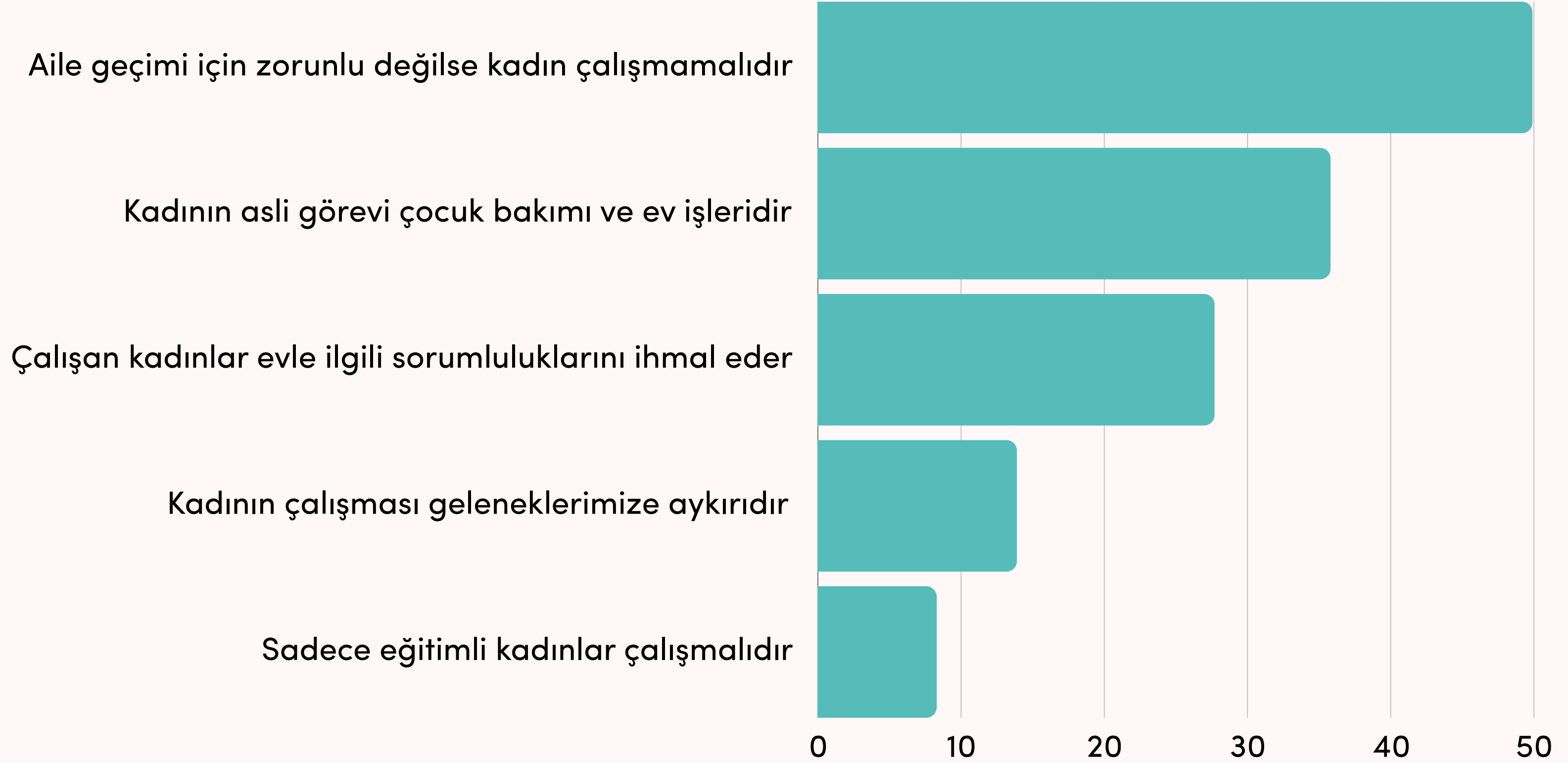

Genç işsizlik oranları

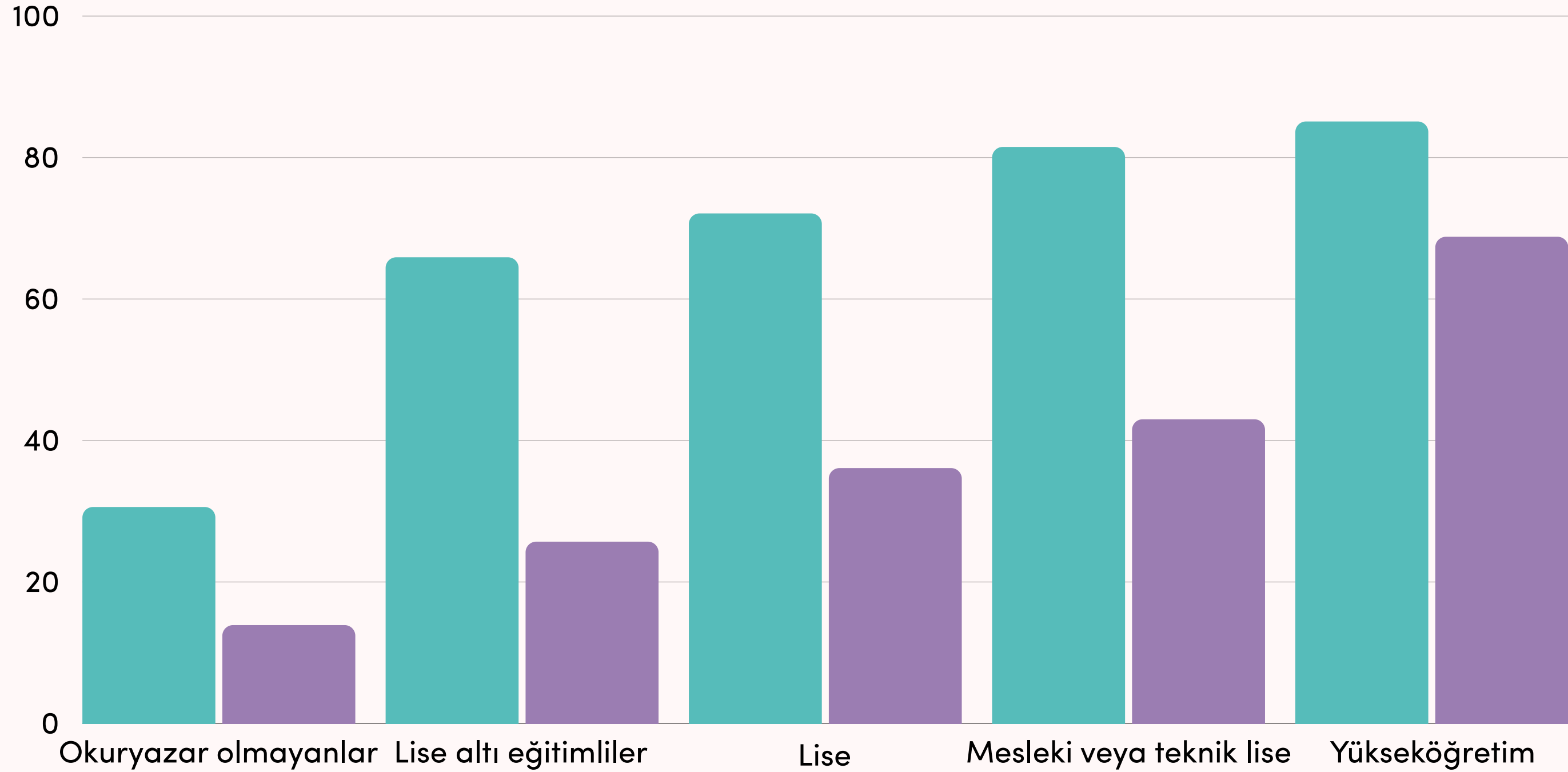
(Kaynak: UNWOMEN 2022 Toplumsal Cinsiyet İstatistikleri)

Kadının çalışması ile ilgili algılar, 2021 TÜİK Türkiye Aile Yapısı Araştırması

İstihdama katılan kadınlar arasında yarı zamanlı çalışmanın ağırlığı göze çarpıyor: Yarı zamanlı çalışanların istihdam içindeki oranı erkeklerde ise %6,7 iken kadınlarda %16,1 (TÜİK'in 2022 Hanehalkı İşgücü Araştırması)

Yükseköğretim mezunu kadınların %31,2'si işgücünün dışında kalıyor.

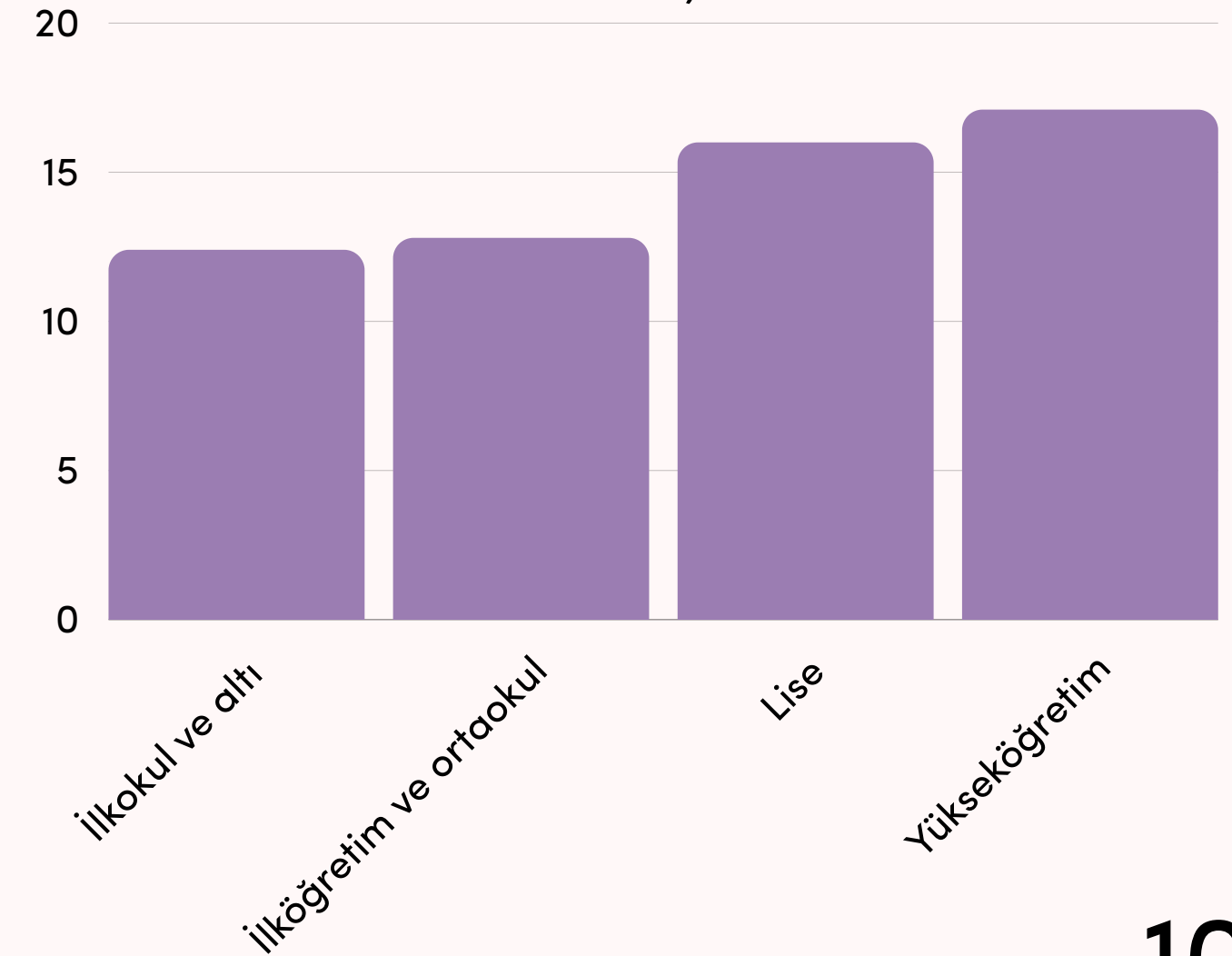
Kadın İşçi'nin, "Depremden Etkilenen Kentlerde Kadınların Ücretli-Ücretsiz Emeği" raporuna göre deprem bölgesinde ise evini ve geçimliğini yitiren birçok kadın hanelerin düzenli ve daha fazla gelire ihtiyaç duyması sebebiyle hayatlarında ilk kez çalışma hayatına -haftasonu yevmiyeli ek işlerde çalışacak kadar yoğun bir şekilde- katıldı. Deprem kentleri işverenler için her an yerleri doldurulabilir ucuz işçi depoları haline geldiler. İşverenler, istedikleri biçimde çalışmayan işçileri işlerinden çıkarıp yerlerine hızlıca ucuz ve her türlü çalışma koşuluna razı gelecek başka işçiler bulabiliyorlar. Bu değişen çalışma koşullarından kadınlar erkeklere göre daha çok etkileniyorlar. Çünkü erkekler en azından artan sayıdaki inşaat ve konteyner imalatı gibi işlerde yevmiyeli çalışsalar dahi günlük 2 bin TL'yi bulan ücretlere çalışabilir iken kadınların yaptıkları işlerin ücretleri çok düşük kalıyor (8)

Hükümet ise ILO'nun

- tekstil sektöründe çalışma saatlerinin azaltılmasını ve çalışma koşullarının iyileştirilmesini öngören 61 No'lu,
- kadınların gece çalıştırılmamasını sağlayacak 89 No'lu,
- aile sorumluluğu olan işçilerin haklarını koruyan 156 No'lu,
- kadınların hamilelik ve doğum sonrası dönemde haklarını koruyan 183 No'lu,
- işyerlerinde şiddet ve tacize karşı önlem alınmasını ve kadın işçilerin güvenliğinin sağlanmasını öngören 190 No'lu sözleşmelerini imzalamıyor.

Kadınlar daha yüksek eğitim aldıkça ücret-maaş farkları da artıyor.

Eğitim durumuna göre cinsiyetler arası ücret farkı, 2022 Kaynak: TÜİK, Kazanç Yapısı İstatistikleri, 2022

Taleplerimiz

-Okul öncesi eğitim zorunlu eğitim kapsamına alınarak yaygınlaştırılmalı, yeterli sayıda ve mesleki eğitim almış öğretmen, sosyal hizmet uzmanı ve personel alımı yapılmalı, kamuya ait okul öncesi eğitim kurumu sayısı arttırılmalıdır. Eğitim programlarının ve müfredatın toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın hakları perspektifinden gözden geçirilmesi gereklidir.

-Ev içi işlerin eşit paylaşımını teşvik etmek amacıyla toplumda farkındalık oluşturacak kampanyalar düzenlenmeli, eğitim programları geliştirilmeli ve ev işlerini paylaşma kültürünü güçlendirmek için çeşitli teşvikler geliştirilmelidir.

-Bekar annelerin sosyal ve psikolojik destek alabilecekleri danışmanlık merkezlerinin sayısı artırılmalı ve bu merkezlere erişim kolaylaştırılmalıdır.

-Kadınların işgücüne katılımını artırmak için çalışma modelleri teşvik edilmeli ve uzaktan çalışma imkanları yaygınlaştırılmalıdır. İşgücü piyasasında cinsiyet eşitliğinin sağlanmasını ve kadınların işgücüne katılımını teşvik eden politikalar uygulanmalıdır. Ücret eşitsizliği giderilmeli, kadınların işgücüne katılımını destekleyici politikaların hayata geçirilmesi ve kadın istihdamını artırmak için pozitif ayrımcılık önlemlerinin alınmalıdır.

-ILO'nun çalışma koşullarını iyileştiren söz konusu sözleşmeleri imzalanmalı ve gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

Kaynakça

- (1) UNWOMEN 2022 Toplumsal Cinsiyet İstatistikleri)
- (2) Accelerating the achievement of gender equality and the empowerment of all women and girls by addressing poverty and strengthening institutions and financing with a gender perspective: United Nations Economic and Social Council Commission on the Status of Women Distr.: General 12 January 2024 Sixty-eighth session New York, 11–22 March 2024) (<https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n24/011/64/pdf/n2401164.pdf?token=FJN5Fbf0cwgix1mqYc&fe=true>)
- (3) TÜİK 2021 Hane Halkı Yapısı Araştırması.
- (4) TÜİK İstatistiklerle Kadın 2023 <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2023-53675&dil=1>)
- (5) Kadın İşçi, Depremden Etkilenen Kentlerde Kadınların Ücretli-Ücretsiz Emeği, Aralık 2023, s. 35-36.
<https://www.kadinisci.org/wp-content/uploads/2024/01/Kadin-Isci-Depremden-Etkilenen-Kentlerde-Kadin-Emegi-Raporu-2023-1.pdf>)
- (6) UNWOMEN 2022 Toplumsal Cinsiyet İstatistikleri
- (7) (https://webapps.ilo.org/shinyapps/bulkexplorer39/?lang=en&segment=indicator&id=EIP_NEET_SEX_RT_A&ref_area=TUR).
- (8) Kadın İşçi, Depremden Etkilenen Kentlerde Kadınların Ücretli-Ücretsiz Emeği, Aralık 2023, s. 46-49.
<https://www.kadinisci.org/wp-content/uploads/2024/01/Kadin-Isci-Depremden-Etkilenen-Kentlerde-Kadin-Emegi-Raporu-2023-1.pdf>

**DERİN
YOKSULLUK
AĞI**

Açık Alan Derneği'nin girişimidir.